

Vlad-Ionuț Musceleanu

STÂLPII TAINIȚEI DIN MUNȚII BUZĂULUI
Dosarul unei enigme

VLAD-IONUȚ MUSCELEANU

**STÂLPII TAINIȚEI
DIN MUNȚII BUZĂULUI**
Dosarul unei enigme

C.I.D.

București 2016

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	7
Cadrul general.....	9

PARTEA I - NAUFRAGIAȚI ÎNTR-UN OCEAN DE BASME

Basil Iorgulescu naște o enigmă.....	10
1980: Rudan dă tonul muzicii.....	12
E. Iosif compune o partitură.....	15
Corul brăilenilor dispăruți la Tihărie.....	19
Intermezzo - "Personal, am văzut într-o noapte...".....	21
Improbabila Tihărie de la Stâlpii Tainiței.....	22
C. Gâdiuță - o sursă incredibilă.....	24
Intermezzo - "Moșnenii erau păstrătorii multor "tainițe"".....	25
A. Mutăr, zeama lungă și TFF-ul.....	26
Un apus al istoriei.....	30

PARTEA II - ÎN CĂUTAREA STÂLPILOR TAINIȚEI

Erori de identificare.....	33
1° Stâlpii Tainiței sunt peste tot!.....	34
2° Colții Tainiței = Stâlpii Tainiței.....	37
3° Colții Stâlpilor = Stâlpii Tainiței.....	40
4° Cota 914 DTM = Vf. Stâlpilor?.....	42
Stâlpii Tainiței în delimitări administrative.....	44
I. În hotărnicile unor moșii.....	45
II. În delimitarea granițelor unor comune.....	51
Permutări toponimice.....	54
Referințe cartografice.....	56
Și totuși, unde este Vf. Stâlpilor?.....	59
Punând piesele cap la cap.....	60
Adrian Rezeanu introduce Toponimul aparent.....	63

Nebănuitele foloase ale Toponimului aparent.....	64
Firul Ariadnei.....	67
Aventuri la Stâlpii Tainiței.....	69
O descriere sugestivă.....	76
Intermezzo - Teinița Tainiții.....	78
La început a fost.....	79
Legendele vechi și noi.....	82
O posibilă cheie binară.....	87
Misterul se păstrează.....	89
Note, referințe și trimiteri bibliografice.....	93
Ilustrații și descrieri asociate.....	99
Atribute foto.....	114

PARTEA I - NAUFRAGIAȚI ÎNTR-UN OCEAN DE BASME

Basil Iorgulescu naște o enigmă

"Ar trebui să se vorbească doar în prezența unui dicționar":

Silvana Baroni

În anul 1892, Basil Iorgulescu își publică Dicționarul geografic, statistic, economic și istoric al județului Buzău¹, lucrare de excepție, distinsă cu doar un an înainte de Societatea Geografică Română cu Premiul "Ion Fetu", o recunoaștere binemeritată a excelenței și dedicării muncii sale.

Germanii tainei (de la) Stâlpilor Tainiței se află în descrierea pe care Iorgulescu le-o face în Dicționar:

"Stâlpilor Tainiței: stânci colosale de piatră ce se ridică în formă de coloane în mijlocul pădurii Tainița din comuna Bozioru. Sunt inaccesibile atât omului cât și animalelor, din această cauză, neștiind nimeni ce este între ele, s-au născut o mulțime de legende relative la dânsle"².

"Stânci colosale de piatră", "inaccesibile", "o mulțime de legende": iată atribute suficiente pentru a înflăcăra imaginația.

Majoritatea dintre puținii nelocalnici care au auzit de Stâlpilor Tainiței (inclusiv Vasile Rudan) au ca bază de plecare această scurtă descriere. Chiar și cei care au auzit de Stâlpi prin intermediari, fac trimitere la aceeași sursă, uneori fără ca măcar să știe acest lucru.

Lui Basil Iorgulescu nu i se poate reproșa necunoașterea zonei: a făcut ani de muncă în teren, vorbind cu localnicii și majoritatea intrărilor Dicționarului le-a parcurs in-situ. Metoda sa, așa cum reiese din "Prefață", nu lasă loc de interpretări:

"... am început din nou excursiunea, în vara anului 1884, continuând ast-fel până în 1887, când am terminat visita județului întreg. De astă dată, ajungend într'o localitate, nu mai întrebam, ci ceream să fiu dus în muntele A., pe moșia B., pe isvorul C., etc., așa

Respect pentru oameni și cărți

că mai n'a ramas cătun, pe care să nu'l ved; munte, pe care să nu'l urc, isvor, pe care să nu'l urmăresc până la sorginte, etc.”³. Omul a fost meticolos și sistematic, a luat la propriu județul la picior.

A-i pune în intenție o posibilă înclinație spre senzațional ar fi gratuit: tonul lucrării este prudent și lipsit de exagerările generate de un patriotism local prost înțeles (mult mai specific epocii comuniste, protocronismului și devianțelor actuale ale dacopatiei magice de factură New-Age).

Viitorimea însă i-a deformat spusele, reinterpretându-le într-o cheie proprie, dictată de interese meschine. La această dezvoltare s-a ajuns treptat, din două mari motive:

a. Cu timpul, locația lor exactă s-a pierdut, lăsând loc elaborării unor variații fanteziste: plasări fanteziste, toponime fanteziste, descrieri fanteziste, identificări fanteziste;

b. Din motive pe care nu le cunoaștem, zona este profund deficitară la capitolul culegerii folclorului local. Deoarece vidul absoarbe, golul a fost completat de un legendarium contrafăcut, echivalent mitologiei urbane.

O contribuție însemnată a avut și imposibilitatea identificării fondului arhivistic Basil Iorgulescu care, prin însemnările de teren, ar fi putut lămuri lucrurile. S-ar fi aflat poate și acea ”mulțime de legende”, material inedit cules și uitat prin vreun colț de arhivă sau bibliotecă.

Hârtiile personale ale cărturarului buzoian sunt însă de negăsit. Iar când ne referim la ”imposibilitatea identificării”, cititorii trebuie să înțeleagă că facem trimitere la efortul puținelor persoane care le-au căutat efectiv; majoritatea nici nu s-au obosit să încerce măcar.

Cu o descriere sumară, o localizare imprecisă și cu legende doar amintite, drumul spre cele mai aiuristice dezvoltări era larg deschis. Unii s-au grăbit nu numai să-l parcurgă, dar au devenit chiar ghizi pentru alții în străbaterea lui.

Fără doar și poate, definiția lui Basil Iorgulescu a fost doar

un pretext pentru ei. Privind retrospectiv, elemente descriptive ca "în formă de coloane", "inaccesibile atât omului cât și animalelor", "ce este între ele", erau suficiente pentru a invalida din start unele identificări fanteziste, unele dintre ele propuse în parte chiar de localnici.

1980: Rudan dă tonul muzicii

"- Poate că nu vom fi chiar bătrâni când vom ști adevărul întreg despre tot ce ne-ați povestit azi aici.

- Este cea mai mare dorință a noastră".

Acest dialog încheie interviul din Flacăra la care facem în continuare referire.

Misterul Stâlpilor Tainiței este introdus în mass-media de un bizar interviu realitat de Nicolae Cristache cu Vasile Rudan în revista Flacăra (1980). Acest interviu, cu senzaționalul titlu "Imagini despre un război cosmic într-o grotă dinaintea epocii fierului"¹ a reprezentat punctul de plecare al transformării zonei Munților Buzăului într-un bazar al misterelor, paranormalului, ocultului și de ce nu, imposturii. Am scris deja împreună cu Gen(r) Dr. Emil Străinu o carte pe această temă - "Enigmele din Munții Buzăului. Dosarul secret"; doritorii vor putea aprofunda, în scurt timp, subiectul.

Cert este că nici Stâlpii n-au fost uitați de bravul instructor de pionieri, reciclat de curând în agent psihotronic:

"- Pentru vacanța de vară din 1980 ne-am propus realizarea următoarelor obiective: [...] Vom încerca să găsim o modalitate de a escalada "stâlpii tainiței", despre care Bazil Iorgulescu scria că sunt "stânci colosale de piatră ce se ridică în formă de coloană în mijlocul pădurii, inaccesibilă atât omului, cât și animalelor, din care cauză neștiind nimeni ce se află între ele, s-au născut o mulțime de legende". Până acum n-a reușit nimeni râvnita escaladare"².

Vom trece cu vederea formularea incorectă gramatical (acordul subiectului cu predicatul - deh! limba română) și

Respect pentru oameni și cărți

citarea pe alocuri inexactă. Nu putem însă ignora că toponimul "Stâlpii Tainiței" devine "stâlpii tainiței", un obiectiv incert cu locație neprecizată. Amintim doar că în vara anului 1980, echipa pionierească și expediționară Rudan nu a întreprins râvnita escaladare. Dintr-un motiv banal: ca să escaladezi ceva, trebuie să știi unde se află. Aici apare punctul de complicație.

Intercalată aparent întâmplător în text, referirea la Stâlpii Tainiței lasă impresia că Vasile Rudan le-ar cunoaște poziția exactă și natura misterelor legendare. Ceea ce - cel puțin la acea dată, noi credem că și în prezent - este în conflict cu realitatea faptică.

Dacă ne bazăm pe ceva concret în afirmațiile noastre? Desigur!

Ne-am referi în primul rând la o schiță realizată chiar de el, intitulată sugestiv "Eventualii Stâlpi ai Tainiței", datată 30.III.1984. Siluetele numerotate cu cifre romane I și II par a fi contururile Colților Tainiței și Colților Stâlpilor. Vom vedea pe parcursul lucrării ce probleme ridică aceste identificări eronate.

Aceast "relevu" ne-a preocupat mult timp, deoarece introduce niște repere "cap de cerb" și intrările (gurile) a două tuneluri. Din păcate, amatorismul debordant al redării (sau poate intenția deceptivă nedeclarată) ne-a pus în dificultate nu doar pe noi, ci și cartografi, personal silvic și chiar localnici bătrâni care știau zona pe de rost, cum s-ar spune. Plecând de la acea mângălitură, nu se poate ajunge nicăieri.

Însă Vasile Rudan a dat o dovadă și mai clară a necunoașterii sale. Domnia sa are un blog, Jurnal paranormal³. Un timp, până ce întrebările cititorilor n-au devenit prea stânjenitoare, acest blog avea atașat un Forum de discuții, eliminat ulterior din grila de programe artistice. Neștiind cui se adresează, Rudan a avut amabilitatea să ne răspundă întrebărilor referitoare la Stâlpi.

Inițial, la o întrebare generală, ni s-au servit generalități:

R1: Decembrie 19, 2012, 06:17:33 PM. > "Stâlpii Tainiței se află în pădurea Tainița. Drumul către pădurea Tainița este în direcția

Respect pentru oameni și cărți

cătunului Găvane. Când treci de coama dealului, drumul cotește la stânga. Treci podul de lemn peste pârâul Pârscovel și după ce urci o pantă, spre dreapta se află pădurea Tainița. Stâlpii Tainiței sunt sub forma unor coloane verticale, dispuse relativ circular. La baza coloanelor solul este fără vegetație, cel puțin așa era când am fost eu în zonă. Este posibil ca toponimul Stâlpii Tainiței să nu fie singular în zona Curburii Buzăului. Atenție la urșii din pădure, sunt carnivori. Ascendenții lor au fost aduși din Polonia, unde au fost hrăniți cu carne”.

Ulterior i-am trimis un set de 4 (patru) poze, care erau folosite frecvent pe Internet pentru a ”ilustra” Stâlpii Tainiței:

R2: Decembrie 22, 2012, 02:04:41 PM. > ”Nici una din fotografiile trimise de tine nu reprezintă Stâlpii Tainiței. Stâlpii Tainiței sunt coloane verticale de circa 10-12 m înălțime, dispuse aproximativ circular. Poți să umbli în jurul lor. [...] După observația mea făcută din mers, sunt coloane naturale, ”sculptate” de factori meteo. Atenție la radiații. Te sfătuiesc când mai mergi în zonă, să iei un dozimetru pentru radiații gamma”.

Pentru a fi corecți până la sfârșit, trebuie spus că aici dl. Ruđan a fost sincer. În fapt era vorba de Colții Tainiței, Colții Stâlpilor și două unghiuri diferite a unui perete stâncos de la Nucu. Vom reveni asupra lor.

Punctul culminant a fost reprezentat de trimiterea prin intermediul poștei electronice (e-mail) a planșei de hartă DTM L-35-089-D-b. Speram să ne puncteze exact locația:

R3: Decembrie 23, 2012, 06:51:29 PM. > ”De ce ai amputat harta la vest? Harta nu cuprinde zona cu Stâlpii Tainiței. De la lacul și fosta cabană a Academiei Române, situate între Piatra Găurită și cota 1014,0 (nivel de referință Marea Baltică), Stâlpii Tainiței sunt situați în partea de sud, în afara hărții pe care ai trimis”.

Nu a fost să fie. Decupasem o parte din motive pur tehnice, lesne de înțeles și tocmai acolo ar fi trebuit să se afle Stâlpii (sic!).

Din acest dialog rezultă însă altceva. Luând de bună această

Respect pentru oameni și cărți

conversație (deși poate nu ar trebui să fim atât de naivi!), Rudan indică eronat atât locația: "De la lacul și fosta cabană a Academiei Române, situate între Piatra Găurită și cota 1014.0 (nivel de referință Marea Baltică), Stâlpii Tainiței sunt situați în partea de sud", cât și descrierea lor: "Stâlpii Tainiței sunt coloane verticale de circa 10-12 m înălțime, dispuse aproximativ circular. Poți să umbli în jurul lor".

Chiar și dacă ar fi neglijat, cum credem noi, orientarea planșei (cu Nordul în partea superioară), indicațiile lui sunt cel mult aproximări grosolane, așadar inutile.

Dacă Rudan Vasile a fost sincer, el se referă la orice altceva, nu la ce descrie Basil Iorgulescu, nu la veritabilii Stâlpi ai Tainiței. Iar acel altceva nu știm de unde să-l identificăm!

E. Iosif compune o partitură

*"... literatura nu e făcută de copiii care seamănă oamenilor mari,
ci de oamenii mari care seamănă copiilor".*

Ana Blandiana despre cartea Elisabetei Iosif

Dacă prin interviul din 1980 Vasile Rudan dă tonul muzicii, scriitoarea Elisabeta Iosif va scrie nu numai o carte de povestiri fantastice pentru copii, "Zeița fără Chip"¹, ci însăși Partitura. Din dorința de a nu ne repeta, vom relua idei generale și doar câteva particularizări din lucrarea noastră în pregătire - "Enigmele din Munții Buzăului. Dosarul secret".

Elisabeta Iosif a strâns într-un volum câteva povestioare "subțiri", pe care le publică în anul 1985. Există câteva elemente buzoiene reale în "Zeița fără chip", iar ele creează fundalul (suportul, pânza) pe care se țese fantezia. Majoritatea acestora pot fi însă identificate în surse publice la acea vreme.

Cărțulia este interesantă deoarece printre rânduri descoperim întreaga osatură a legendariumului vehiculat ulterior de

Respect pentru oameni și cărți

Rudan: legenda Luanei și a țării sale, apele vii folosite la vindecări miraculoase, cetatea ei, copiii paranormali și câte și mai câte. Este ca și cum ai urmări un trailer al unui film căruia îi ghicești cu greu scenariul și sfârșitul. Primul capitol al cărțuliei se numește chiar "Aventuri la Stâlpul Tainiței" și descrie peripețiile profesorului Vasile și ale elevilor săi în pădurea cu același nume.

Pe alocuri, din text răzbat unele idei cunoscute ca fiind ale lui Vasile Rudan: "Era un tărâm pe care oamenii locului îl ocoleau"²; "Nimeni nu îndrăznește să se aventureze în această zonă a curburii Carpaților"³; "Unora dintre noi li se făcea frică atunci când localnicii vorbeau despre urși care atacă omul"⁴; "...detectorul. Dar dacă rocile sunt radioactive?"⁵.

Să vă reamintim câteva rânduri din capitolul anterior? "Atenție la urșii din pădure, sunt carnivori. Ascendenții lor au fost aduși din Polonia, unde au fost hrăniți cu carne". "Te sfătuiesc când mai mergi în zonă, să iei un dozimetru pentru radiații gamma".

Ba chiar aflăm și despre curajul Ruxandrei, pe atunci eleva lui Rudan, ulterior și membră a familiei acestuia:

"Ruxandra, conducătoarea expediției, deși era firavă ca un lujer de floare, era foarte curajoasă. "Eu am să pun prima piciorul în pădurea Tainița" - spunea. N-o speria nimic. Iscodea totul. Ochii ei migdalați și ageri nu scăpau nici un amănunt. Nu se temea nici de urși"⁶. Acestea par a fi calitățile pe care le-a văzut și Vasile Rudan la eleva Ruxandra Rizescu pe care și-o va face femeie, soție și mai nou fostă soție...

Însă Elisabeta Iosif amestecă mostre de imaginație butucănoasă cu fragmente vagi de realitate, într-un compost omogen, din care este imposibil de extras fapte: micii exploratori (cum erau denumiți) din cercul "Burebista" conduși de profesor (sic!) descoperă luaniana apă a vieții și chiar își vindecă cu ea rănilor.

Fără îndoială, scriitoarea a contribuit după propriile puteri la popularizarea profesorului, locurilor, Stâlpilor și Pădurii Tainița. Totuși, legătura dintre ce propune ea cititorilor și filonul moștenit

Respect pentru oameni și cărți

de la Basil Iorgulescu este aproape nulă.

Ideea că această carte vehiculează o serie de informații și fapte (acțiuni) reale, camuflate sub aspectul fanteziei infantile pentru a penetra rigorile cenzurii comuniste, este relativ nouă. Deși autoarea plasează narațiunea în contextul poveștilor pentru copii, Rudan a susținut public că cel puțin unele întâmplări sunt calchiate pe realitatea obiectivă. El nu face trimitere expresă la această carte, dar în articolele sale, cât și în unele apariții televizate, preia aproape la indigo unele fire narative. Și unii au observat asta.

Ne vom opri la unul dintre momentele cheie din "Aventuri la Stălpii Tainiței", pentru a vedea în ce măsură fantezia scriitoarei este transformată de Rudan Vasile în realitate. În economia lucrării acest lucru este necesar, deoarece un alt episod din "Aventuri la Stălpii Tainiței", va genera probabil și va consolida ulterior o poveste inventată de alții: dispariția brăilenilor de la Tihărie. Ba chiar, va translata scena acțiunii la Stălpii Tainiței.

Iosif băsmăște un episod pe care inițial l-am pus pe seama fanteziei de care trebuie să dea dovadă o povestire fantastică:

"- Ah! M-a lovit o piatră în ochi! strigă Gabriela. [...] Avem nevoie de un doctor, mai spuse îngrijorat profesorul, examinând ochiul Gabrielei. [...] Pleoapa era tăiată pe orizontal. Acolo cred că este izvorul Luanei, cel care vindecă rănilor. [...] Gabi găsisese un firicel de apă și-și tot uda batista și și-o punea pe ochi. Eu urmăream curios evoluția răni. Pleoapa prinse o crustă. Ca prin minune a treia zi a dispărut și crusta. M-am uitat atent. Cu adevărat, nu mai avea nimic. Era ca și înainte, fără nici un semn.

- Măcar spune-mi cu ce te-ai tratat? a întrebat-o profesorul, contrariat, după ce coborâsem lângă ceilalți.

- Cu apă, spuse Gabi calmă. Cu apa izvorului. [...]

- Ochiul este fără nici un semn, interveni și Ruxandra.

- Amintiți-vă de legenda acestui tărâm, insistă Gabriela⁷.

Recunoaștem că doar târziu am avut răbdarea să urmărim integral emisiunile televizate care l-au avut invitat în platou pe Rudan.